

העם

מעין מישחק פוקר

יושב־ראש הוועדה הוציא מעטפה מן הקלפי הפתוח, פתחה בהצעות, הכריז: "א. אחר הוציא מעטפה שניה, פתחה, הכריז: צ.

בחדר שררה דממה דקה. השעה היתה 12.05. מסביב לקלפי, שנפתח זה עתה, הצטופפה הוועדה: 16 שליחי מפלגות, תע רובת מוזרה במקצת של טיפוסים: תימני מגדול זקן, איש האגודה; אשה אדומת שער, פרוגרסיבית; יהודי בעל כרס, שערוֹת שיבה וכפה, איש המזרחי; אשה מבנות העלייה השנייה ומבטא סלאבי, קומוניסטית. מלבדם סדר בחדר רק השוטר (ושני חברי מערכת העולם הזה).

היתה זאת ועדת הקלפי מס' 273, בבית ספר לבנים, ברחוב אחד העם, מרכז תל־אביב. הפנים היו מתוחים. עינים אדומות מ־ עייפות עקבו אחרי כל פתק שהוצא ממעטפתו, הושם על אחת הערמות, יחד עם בני מפלג'תו. כל חבר ניסה בהצלחה רבה פחות או יותר, להסתיר את ההגאה למראה פתק מפ־לגתו, את האכזבה כשנתגלה פתק של מפ־לגה יריבה.

שררה מעין אוריה של משחק פוקר. יותר מבכל רגע אחר של היום דמו הבחירות למשחק־מזל עצום. הגרלה לאומית שתקבע את דמות המדינה.

התימני כמעט נערף. היום עבר על חברי הוועדה מס' 273 בשקט גמור. מלבד חילון שנפל ממסגרתו וכמעט ערף את התימני, שליח האגודה, שמילמט בהתרגשות: "זה נס! זה נס מן השמים!" לא קרה מאומה להפגין את השעמום של השעות הארוכות. החברים, שהיו מרותקים למקומם, אכלו את הסנדוויצ'ים הממשלתיים (בשקיות לבנות, שהכילו כל אחת שני כריכים וביצה שלוקה), שתו כוסות בלתי ספורות של ג'ווה.

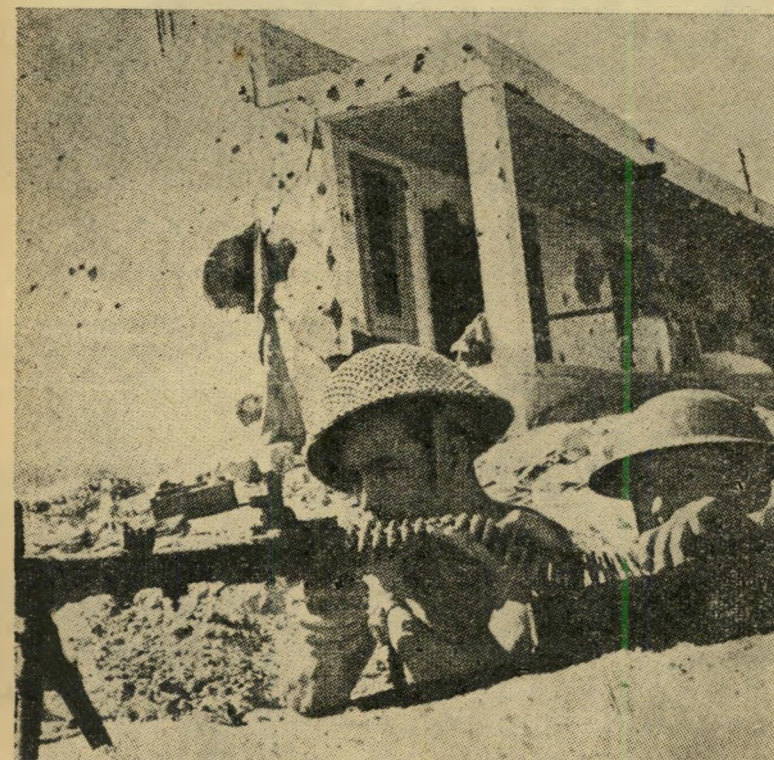
ב־1,800 בק, מות אחרים, בכל רחבי הארץ, ישבו ועדות דומות. מהן דוברות ערבית, מהן דוברות חמשיים לשונות קבוץ גלויות. בכל מקום חסרה: התרגשות.

לא התרגשו גם הבוחרים. הרוב צעד לקלפי, בלתי מושפע על ידי התעמולה (הגרועה) של המפלגות, אחרי שגמר אומר בעד מי להצביע. סיסמא שהיתה שגורה בפי רבים: "אני לא מצביע בעד... אלא נגד..."

אחוז הנמנעים מהצבעה היה גדול למדי, היה יכול להיות גדול פי כמה לולא תקף מוסר כליות רבים מאותם שאמרו לפני כן: "הן מסריחות כולן!" ברגע האחרון הבינו אלה שגם איהצבעה היא הצבעה בעד משהו, הלכו לבחור בעד הרע במיעוטו (לדעתם). **משהו אחר לגמרי.** צלמי החוץ, ברדי פתם אחרי תמונות הראויות לפרסום בחוץ לארץ, התאכזבו קשות. סוללה שלמה של מצלמות ירדה על הקלפי בו היה צריך להציב את ראש הממשלה. לשכת המודיעין המצ'טלית הזמינה שעה מיוחדת להברקת התמונה. גה ההיסטורית לארה"ב. אולם כשהופיע בי. ג'י. התייצבה לפניו, כשומר־ראש נאמנה, אשתו, הכריזה בתוקף: "בן־גוריון עיף!"

ביותר. הציב עליו, לא גרמו לרעיוֹת־אדמה. לא נתגשם החשש העיקרי: שקולות העיר לים החדשים והערבים ישליטו במדינה של־טון שיש לו רק מעוט קטן בישוב החתיק. מפ"ם איבדה תחות משחששה, הקומוניסטים שיגו פחות משקיות. המכה העיקרית ירדה על חרות, שירדה לחצי. במדינה דהה

אחת לא העיזה לההגנד לו, מחשש פן יכנוה אנטי־ציונית. סיבה שניה לחוסר הרצון הכללי: התע־מולה המפליאה באיכותה הירודה, ששכנעה מעטים, הרגיזה רבים. כספים עצומים, שהוצאו עיקר על ידי שתי המפלגות הגדולות (מפא"י וציונים־כלליים), שימשו לעלילות

אנטוניו ("פרדו") ויארה בכרות, "הפועל המזרחי" "אני באמת לא אדוק!"

ברק הרומנטיקה, כאיר ברק האינטרסים. **מצב־לא נעים.** רצון העם בולט בצורה חד־משמעית: קואליציה של מפא"י והציונים־הכלליים, בלי הדתיים. הבררה לפני בי. ג'י.: לבחור בין שני שותפים בלתי רצויים. אפשרות מספר אחת: מפא"י, פרוגרסיביים, הפועל־המזרחי. יתרון (למפא"י): עבודה נוראה, שליטה על התיקים העיקריים. מגרעה: רוב זעום ביותר, שלא ירשה לצירי הממשלה לחלות או לטייל בקוֹרֶל. אפשרות מספר שנייה: מפא"י, פרוגרסיביים ציונים־כלליים. יתרון: רוב יציב. מגרעה: הציב לא יכנימו אלא אם יקבלו את התיק המרכזי — תיק האוצר, דבר שבי. ג'י. (וחברות ההסתדרות) מתנגדים לו בתוקף. בסך הכל: מצב בלתי־נעים למפא"י. המס' קנה: הכנסת השניה לא תארץ ימים. התקרבות בטוחה היא לצפות לבחירות תוך שנה, לכל היותר. אמר עסקן ציוני־כללי: "מה הבעיה? בי. ג'י. יביא עוד 50,000 קולות מעיראק או מאלג'יר. יעשה בחירות חדשות — ואז שלום לחופש בישראל!"

דרכי חיים "אני מאמין בישו"

"אתה אדוק?" נשאל אורח באחד מכפרי ישראל. "לא! אינני מאמין בישו!", השיב הנשאל, אנטוניו ויארה, ספרדי נוצרי שהתנדב לשירות ההגנה בימי המלחמה ושהיפיע בימי תעמולת הבחירות כמות עזר לרשימה דתית. מקום ההופעה: כרות בחירות של הפועל המזרחי (ראה תמונה) המראה את מגיני ישוב התנועה בארות יצחק בהפעילם מגדל, המוצב ליד שוחה, הנמצאת לפני בית מגורים נקוב קלעים ופצצות.

זה אני, וזה חבר שלי, הנריקו מורתי, מח"ל מצרפת שנפל במבצע עין־הסביר ויארה. הוא היותה, יחד עם הנריקו, צוות מקלע משוטב, התפרסם בכינויו פרדו. אנטוניו־פרדו הוא נוצרי ריפובליקאי שר־נא־פרנקו שנמלט מספרד על סמך דרכון אחיו (פלנגיסט ספרדי שנהרג בדיוויזה הכחולה שהתנדבה למלחמה ברוסיה) חי בצרפת, עלה ארצה באביב 1948, כדי לקחת חלק במלחמת העצמאות הישראלית.

אולם מכל שעבר עליו בארץ (צבא, חבלי שיקום והתיישבות) התמיהה אותו תמונות שהתנוססה תחת ו"ו פועל מורחיי כחול ביותר, "אני באמת לא אדוק", הסביר שנית.

זולת, מעליבות את שכלו של הבוחר הממוצע. העובדה האופיינית ביותר היתה אולי ההימנעות מהצבעה מצד המוני הנוער העירוני, בעיקר בתל־אביב. אותן השכבות, שהיו נושאות המאבק ומלחמת העצמאות, והרואות את עצמן כמקיימי־המדינה, לא מצאו עוד בעד מי לבחור.

בחירות האדמה לא רעה

שלושה ימים לפני הבחירות נפל פחד מפא"י על הכל. תקוותה של מפא"י להשיג רוב מוחלט בעזרת העולים החדשים והערבים, החלה מוצאת מאמינים גם בין אויביה. החלום של שלטון־יחיד מפא"י, שיביא בעקבותיו התנקת חופש הביטוי, גייס שני חותמי חים עתונאיים כבדים שירו מסח מהדהד ברגע המכריע. עזריאל קרליבאך, עורך מעריב וגרשום שוקן, בעל הארץ, יצאו בגלוי מעל עמודי עתונותם (הבלתי־תלויים) לעזרת הציר־גייס־הכלליים, הזהירו את קוראיהם מפני מסע־המשיח של בי. ג'י.

האפתעה הרבה ביותר גם דוקא המאמר של הארץ, שנחשב כקרוב למפלגה הפרוגרסיבית, אולם הנחית הפעם מהלומת־מוות למפלגה זו.

לא פחות מהדהדת היתה ירית על המשמר. בישר העתון: אם לא ישיג בן־גוריון רוב מוחלט ניכר, ישתדל להעביר בכנסת השניה חוק בחירות חדש ויכריזו מיד על בחירות חדשות. החוק החדש יהיה עשוי לפי המתכונת הצרפתית, המחלקת את הארץ לאזורים נותנת לשותפות של מפלגות הזוכה לרוב מוחלט באזור מסוים את כל הכסאות של אותו אזור. החשבון: שותפות מפא"י—פרוגרסיביים—הפועל־המזרחי תוכל להשיג, לפי חזק כזה, 80% בכנסת השלישית.

הברק דהה. כשיטפפו התוצאות הראשונות מתוך הרדיו כבר היה ברור כי החלום (או הסיטוט) של דיקטטורה מפא"י לא נתגשם. היתה רק הפתעה אחת: שלא היו שום הפתעות. מפא"י איבדה מכוחה בישוב התימני, אך נשארה גם בו המפלגה החזקה

לא בפעם הראשונה. גם ערב הבחירות לכנסת הראשונה פירסם הארץ רשימה שמתחה ביצירת קטלנית על הרכב רשימת המועמדים של הפרוגרסיביים, שיבה את רשימת המועמדים של הציב, דבר שפגע קשה בסיכוי הפרוגרסיביים.

